

Simone van Dusseldorp: 'Ik heb deze serie gemaakt omdat ik vroeger ook die geheime gedachten had en dacht dat ik heel slecht was, of gek'

De duistere wereld van kinderen

Simone van Dusseldorps hoofdpersonen worden langzaam ouder – ze zijn nu in de puberteit aanbeld. Een gesprek met de regisseur van 'Exit' – te zien op het Rotterdams Filmfestival – en 'Geheime gedachten', een kinderserie die moeilijk ligt bij veel ouders. 'Ik ben benieuwd naar de reacties op het meisje dat de hele tijd op Maria zit te schelden.' door Marijn van der Jagt, foto Michiel van Nieuwkerk

Op het Filmfestival in Rotterdam is de nieuwste korte film te zien van Simone van Dusseldorp. *Exit* gaat over een meisje met liefdesverdriet dat in een leeg warenhuis belandt. De stijl is herkenbaar voor wie eerder werk van Van Dusseldorp zag. Het verhaal wordt voornamelijk in beelden verteld, met extreme focus op de hoofdpersoon die je hardop hoort denken. Van Dusseldorp (34) is gefascineerd door de duistere binnenwereld van mensen. En dan vooral jonge mensen. De VPRO-kindertelevisie zendt nu haar zesdelige fictieserie *Geheime gedachten* uit, over kinderen die hun geile, gemeene, gênante of ongepaste gedachten hardop uitspreken. In het eerste deel fantaseert een jongetje van tien bij een ziekenhuisonderzoek over de borsten van de verpleegster. Terwijl hij stil de verpleegster laat begaan, hoor je zijn hoofd op hol slaan over 'tieten' en 'neuken'. Een uitzending die de VPRO vorige week een flink aantal boze brieven opleverde.

Schrok je van die boze reacties?

'Nee, ik snapte het wel. Ik heb het er ook naar gemaakt. Ik bedoel: geheime gedachten zijn geheime gedachten. Dat moet je niet te braaf verbeelden, anders hoeven die gedachten niet geheim te zijn. Het is ook direct na *Sesamstraat* geprogrammeerd, en dan zitten er allemaal peuters naar te kijken. Het is bedoeld voor kinderen van een jaar of tien, maar zeven kan ook wel. Ik ben wel benieuwd naar de reacties op deel twee. Over een meisje dat de hele tijd op Maria zit te schelden.'

Is het meest choquerende niet dat jij kinderen veel minder onschuldig afschildert dan volwassenen ze zouden willen zien?

De brieven die de VPRO binnenkreeg, waren allemaal door ouders geschreven. Ik heb *Geheime gedachten* zelf aan kinderen laten zien, in een volle zaal op het Cinekid-festival. Juist de jonge kinderen zaten te gillen van plezier. Die weten heus wel wat voor woorden er gangbaar zijn, het is naïef om te denken dat jonge kinderen niets weten van woorden als tieten of neuk-

ken. Danny, de jongen die de hoofdrol speelt, was er ook, en een paar jongetjes vroegen aan hem of hij bij de opnamen echt naar die borsten mocht kijken. En Danny zei heel stoer: ja! Hij was daar echt de held. Kinderen houden helemaal niet van brave, opvoedkundige programma's. Dan zappen ze meteen weg. Ik denk dat ouders daar niet altijd aan willen, maar elk kind heeft duistere gedachten. Ik heb deze serie gemaakt omdat ik vroeger ook zulke gedachten had en dan dacht ik dat ik heel slecht was, of gek.'

Wat voor geheime gedachten had je dan?

'Gewoon, dat je je doodschaamt voor je moeder, of dat je zin hebt om je oudere broer of zus een trap te verkopen. Eigenlijk de normale gedachten die je hebt als je chagrijnig bent. Maar als meisje dacht ik dat het heel erg was. Tot ik een kinderboek las waarin een heel aardige jongen ook zulke gedachten had. Helemaal opgelucht was ik daardoor: gelukkig, ik ben niet de enige.' *Het beeld lijkt in jouw films belangrijker dan de tekst. Bij 'Exit' en bij 'Geheime gedachten' wordt de meeste tekst door een voice-over gesproken.*

'Dat is een manier om meer vrijheid te krijgen in het beeld. De voice-over leidt de kijker, dus kan ik in beeld veel experimenteler zijn. Ik ben ook niet zo taalgevoelig, niet zo goed in het schrijven van dialogen. Een film begint voor mij bij beelden. Bij *Exit* had ik het beeld voor me van een puber die iets pikt in een warenhuis – dat doen alle pubers toch, jatten? – en die dan gepakt wordt en in zo'n hokje achteraf moet wachten. En dat ze je dan vergeten zijn, en het warenhuis helemaal leeg is als je naar buiten komt. Dat leek me zo mooi: zo'n leeg warenhuis waarin je alles kunt pakken, maar dat ook bangstigend vreemd is. Ik had het geschreven op De Bijenkorf, maar die zijn niet zo makkelijk

met cameraploegen over de vloer. Uiteindelijk belandden we bij V & D in Rotterdam. Die vonden het wel leuk, we hebben daar drie nachten kunnen filmen.'

Je doet veel met extreme camerastandpunten. Als in 'Exit' het meisje net is gedumpt door haar vriend, laat je een close-up van het meisje honderdtachtig graden ronddraaien.

'Het centrifugegevoel. Ik zoek met een cameraman naar de beste manier om het gevoel van een hoofdpersoon vorm te geven. Ik zei ook tegen de actrice die het meisje speelt: je moet doen alsof je stoned bent. Je bent helemaal draaierig, alsof iemand je een klap heeft gegeven. Ik heb *Exit* met heel lange lenzen gedraaid, zodat alles op de achtergrond zou vervagen. Daar heb ik eerst proefjes mee gedaan, want het moet wel precies dat gevoel verbeelden, anders wordt het mooifilmerij.'

De andere figuren in de film blijven vaag. Een extreme keuze: zelfs het gezicht van de vriend komt nauwelijks in beeld, terwijl hij een intiem gesprek met haar voert.

Lachend: 'Daar was mijn producent eerst niet zo blij mee. Die acteur is Michiel Huismans, dat is een bekende jongen die ook in *Costa!* speelde. Een goeie acteur, en ook een heel mooie jongen. Maar ik vind het belangrijk om je niet te laten binden door allerlei eisen van buitenaf. Je moet uitgaan van de scène. Die scène waarin haar vriend het uitmaakt, kun je natuurlijk gewoon in "shot-tegenshot" filmen, maar ik wilde alleen het gezicht van het meisje laten zien. Hij heeft de echte klap al uitgedeeld en op dat moment wordt hij meteen een figurant. Je moet als kijker helemaal meegaan met háár gevoel. Ik houd ook van close-ups van gezichten, daar kan ik heel lang naar kijken, als de acteur tenminste goed is.'

De hoofdpersonen in jouw films zijn altijd kinderen of jonge meisjes. De volwassenenfilm 'Erwt' gaat weliswaar over een gezin waarvan de moeder is gestorven, maar de centrale figuur is het tienerdochtertje.

'Ik groei langzaam, geloof ik. Mijn hoofdpersonen zijn nu in de puberteit aanbeld. De speelfilm *Subiet* die ik nu aan het schrijven ben – mijn eerste lange film – gaat over een meisje dat denkt dat haar wereld helemaal verandert als ze is ontmaagd.

Ik heb veel kinderfilms gemaakt omdat je in die hoek sneller iets kunt maken. En bij de VPRO-jeugd afdeling heb ik het vertrouwen om precies zo te werken als ik wil. Ze weten daar dat ik mijn eigen films wil schrijven en regisseren. En dat is niet overal even vanzelfsprekend.'

Simone van Dusseldorp

Waarom is het zo belangrijk om zelf te schrijven en te regisseren?

'Als je een film zelf schrijft, wordt hij pas echt van jezelf. Ik vind dat je als regisseur alles naar je hand moet kunnen zetten. Toen ik op de Filmacademie zat, vond iedereen dat. Ik zat in het jaar van 1991, bij Ian Kerkhof en Dana Nechustan, die schreven ook allemaal hun eigen scenario's. Nu moet je op de Filmacademie andermans scenario's verfilmen. Ik ben meer van de auteursfilm, en ik vind het jammer als daar geen ruimte meer voor is. Vroeger tekende ik mijn eigen scenario's, maar daar kun je bij de omroepen niet meer mee aankomen. Het moet bij de omroepen volgens de wetten van de televisiefilm, het gaat daar over thema's en doelgroepen en kijkcijfers. En tegenwoordig moet je een omroep hebben als je geld wilt vinden voor een film. Gelukkig maak ik veel voor de NPS en de VPRO, en toen ik begon, had je *Lolamoviola* en *Novellen*, waar je als maker nog wel wat kunt experimenteren. Maar als je nu begint, en je wilt auteursfilms maken, dan heb je het heel moeilijk.'

Zelfs bij 'Novellen' was jij een uitzondering.

want eigenlijk wilden ze daar beginnende regisseurs koppelen aan beginnende scenario-schrijvers.

'Ik dóe weleens een project van iemand anders, maar dan wil ik daar intens bij betrokken zijn. Scato van Opstal heeft mij nu gevraagd om een scenario van hem te regisseren: een speelfilm over een meisjesvriendschap die te heftig is en helemaal uit elkaar spat. Hij had van mij *Gebruikte vingers* gezien, een korte film die daar ook over gaat. Dus nu schrijft hij het, maar ik zeg ook hoe ik bepaalde scènes voor me zie. Ik heb wel allerlei opdrachtregies gedaan, maar ik werd daar niet gelukkig van. Bij de kinderserie *Boris* bijvoorbeeld moest ik van de EBU – dat is zo'n internationaal uitwisselingsproject – het gevecht tussen Boris en zijn klasgenoten minder wreed maken, dat moest ik eruit knippen. Terwijl je eens moet kijken op een schoolplein hoe wreed kinderen zijn. Je bent toch lang bezig met zo'n film, soms wel een halfjaar van je leven. Als je als regisseur helemaal geen invloed meer hebt op de film, is dat zonde van de

tijd. Ik ben nu al drie jaar aan het schrijven aan *Subiet*, en dat is voor mij een interessant onderzoek. Het is zo'n belangrijke periode, de puberteit. Het is een tijd dat je heel verveeld bent, alles duurt te lang. Je wilt het liefst midden in het leven staan, maar het voelt alsof je er nog buiten staat. Daarom hebben pubers ook zo'n behoefte aan drama.'

Wat voor een puber was jij?

'Altijd aan het experimenteren met vriendjes, en ik ging heel veel uit. Ik zat op de mavo want ik kan helemaal niet leren, ik ben hartstikke woordblind. Ik was altijd met zo'n groep meisjes, echt een *gang*. Dat ging alleen maar over jongens en uitgaan. Meteen na de mavo ben ik naar de kunstacademie gegaan, ik heb eerst de Rietveld gedaan en toen pas de Filmacademie. Ik was pas zeventien toen ik naar de Rietveld ging, en die overgang was nogal bizar. Ineens zit je in een compleet andere wereld.'

Waarom wilde je naar de kunstacademie?

'Ik was altijd aan het tekenen en fotograferen. Mijn vader is fotograaf, die had een eigen studio. Ik had een grote portfolio vol eigen werk, daarom werd ik als jong mavo-meisje toegelaten op de Rietveld, terwijl het eigenlijk een hbo-opleiding is. Op de Rietveld mocht je alles maken wat je wilde, maar je moest het wel zelf betalen. Toen ik klaar was met de opleiding, dacht ik: wat nu? Ik had dertienduizend gulden geleend om mijn eindexamenfilm te kunnen maken, en zag de filmwereld als een gesloten fort. Toen heb ik me aangemeld bij de Filmacademie, en daar was alles gratis, dat vond ik zo'n enorme luxe! Bij de Rietveld doe je alles met vrienden, je durft helemaal geen acteurs te vragen. Het is een veel lossere manier van werken dan op de Filmacademie, waar je met een echte filmploeg werkt, een crew. Nu zou ik niet meer zonder zo'n crew kunnen, het is voor een regisseur toch wel fijn om niet de hele tijd dankbaar te hoeven zijn en alle broodjes zelf te moeten smeren.'

'Geheime gedachten' is op zondagavond te zien bij 'Villa Achterwerk' van de VPRO. 'Exit' wordt vertoond op het Filmfestival in Rotterdam (29 januari 14.30 uur in Pathé 4, 31 januari 10.00 uur in Venster 4) en draait vanaf maart als voorfilm in de bioscopen. De film is ook op internet te zien:

www.omroep.nl/nps/dekortefilm/kort/exit.html

De prijswinnende korte film 'Het' is op internet te zien bij:

www.omroep.nl/nps/dekortefilm/avond/het.htm

'Het is naïef om te denken dat jonge kinderen niets weten van woorden als tieten of neuken'